

Niet goed leesbaar? [Bekijk deze e-mail in je browser](#)

Burgerparticipatie & Democratie

Nieuwsbrief — Februari 2023

Welkom!

U heeft zich ingeschreven in de nieuwsbrief van het multidisciplinair onderzoeksproject 'Burgerparticipatie & Democratie', uitgevoerd aan de Universiteit Gent. Wij willen u alvast bedanken voor uw interesse in het project. Via deze weg houden wij u op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen, evenementen en onderzoeksresultaten.

[Meer informatie op onze website](#)

Hoe denken middenveldorganisaties over lokale burgerparticipatie?

De laatste jaren zien we dat steeds meer lokale besturen experimenteren met burgerparticipatie. Het decreet lokaal bestuur legt ook specifiek vast dat deze daarop moeten inzetten. Lokale besturen starten dus verschillende initiatieven op om burgers nauwer te betrekken bij het beleid. In zekere zin kan de representatieve democratie tegenover de participatieve democratie gezet worden. In de representatieve democratie is de burger een kiezer en een consument van publieke diensten en voorzieningen, in de participatieve democratie krijgt diezelfde burger een actievere rol bij beleidsbeslissingen. De impact hiervan op lokale democratische actoren is wat we in dit onderzoek bestuderen. Zoals aangekondigd in onze [nieuwsbrief van december](#) lopen we één voor één langs de deze actoren om toe te lichten hoe zij kijken naar burgerparticipatie. In deze nieuwsbrief komt het maatschappelijk middenveld aan bod.

Middenveld in de lokale democratie

speler in de democratie in Vlaanderen. Vlaanderen wordt dus traditioneel gekenmerkt door een sterk middenveld, zeker ook op de lokale schaal. Middenveldorganisaties hebben historisch gezien steeds nauwe banden aangehaald met (lokale) besturen. Ze zetten in op collectieve vertegenwoordiging van burgers in het lokale beleid en voeren publieke taken uit in opdracht van de overheid, bijvoorbeeld in de zorg. Via (decretaale) adviesraden is die rol zelfs geformaliseerd: de lokale overheid vraagt op regelmatige basis advies van (onder andere) middenveldorganisaties op vele beleidsdomeinen. Kortom, het middenveld wordt gezien als een belangrijke spil in de lokale beleidscyclus. Deze traditionele positie staat in contrast met participatie van individuele burgers in het beleid. Nu de trend naar een meer participatieve lokale democratie zich steeds sterker doorzet, is de interessante vraag: wat vindt het lokaal middenveld van een democratie die steeds meer belang hecht aan de mening van individuele burgers, die individuele burgers steeds meer laat (mee-)beslissen? Zien zij zich bedreigd in hun traditionele beleidsinformerende rol nu burgers steeds vaker ten individuele titel door het lokaal bestuur uitgenodigd worden om mee te beslissen?

Survey

Om die vraag te beantwoorden, organiseerden we een enquête bij Vlaamse lokale middenveldorganisaties (N=273). We zien middenveld als een breed scala aan organisaties, gaande van organisaties ontstaan in een zuiltraditie, zoals vakbonden, ziekenfondsen en sommige jeugdbewegingen, maar bevroegen eveneens nieuwere organisaties, zoals burgerinitiatieven en wijkcomités. Onze steekproef bevatte organisaties uit verschillende contexten, van landelijke gemeenten tot centrumsteden. We vroegen de organisaties naar hun mening over verschillende manieren waarop burgers inspraak kunnen krijgen in het beleid van het lokaal bestuur: via verkiezingen (representatieve democratie), adviesraden waarin (groepen van) burgers het bestuur adviseren, burgerpanels en een burgerbudget. Deze instrumenten omvatten een stijgende mate van impact en beslissingsmacht van burgers. In een puur representatieve democratie hebben burgers het minst invloed op concrete zaken die spelen in de gemeente. Adviesraden zijn een (decretaal) instrument waar voornamelijk middenveldorganisaties invloed kunnen hebben op het beleid, en burgers in beperktere mate. Burgerpanels en burgerbudgetten zijn twee instrumenten die als doel hebben om burgers mee te laten denken en debatteren over beleid en, in het geval van een burgerbudget, ook mee te laten beslissen over een bepaald deel van de gemeentelijke begroting. Aan alle deelnemende organisaties werd gevraagd in hoeverre ze op een schaal van 0 tot 10 het instrument in kwestie een 'goed' instrument vinden om burgers (meer) inspraak te geven in het lokaal beleid.

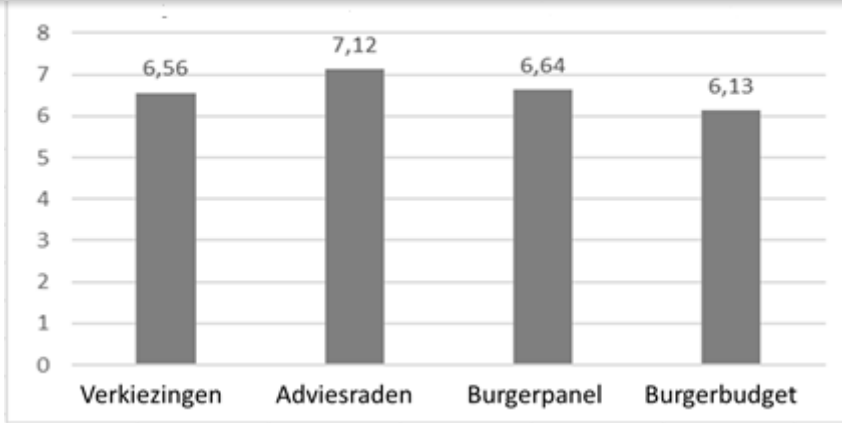
Resultaten

Hieronder geven we eerst de algemene resultaten mee: hoe scoren middenveldorganisaties gemiddeld gezien de verschillende instrumenten die we hen voorlegden? Hier merken we dat adviesraden de voorkeur genieten. Burgerpanels staan op de tweede plaats, gevolgd door verkiezingen en burgerbegroting als laatste. Daarnaast kunnen we uit de gemiddelde scores afleiden dat adviesraden, een instrument waar middenveld vaak een decretaal vastgelegde positie heeft in de lokale democratie, het best wordt gescoord. Dit geeft op zich een indicatie dat het middenveld deze positie belangrijk vindt. Desondanks worden de andere instrumenten redelijk dicht bij adviesraad gescoord.

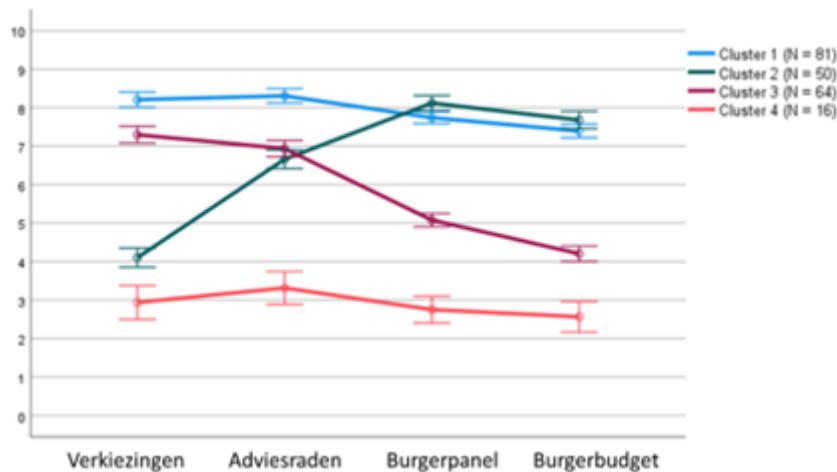
Subscribe

Past Issues

Translate ▼

In de verdere analyse van deze gemiddelde scores kunnen we vier verschillende groepen (of clusters) van middenveldorganisaties onderscheiden die een andere kijk hebben op burgerparticipatie-instrumenten (en verkiezingen). De onderstaande figuur toont de gemiddelde scores per instrument, per groep, de scores staan telkens op 10. Cluster één (de blauwe lijn) omvat organisaties die alle instrumenten een gemiddeld hoge score geven. Groep één en twee scoren burgerpanels en burgerbudgetten allebei hoog en zijn dus met andere woorden relatief meer voorstander van individuele burgerparticipatie in lokale besturen. Het valt op dat groep één in vergelijking met groep twee verkiezingen ook een hoge score geeft. De andere twee groepen, drie en vier, hebben een relatief grotere voorkeur voor representatieve democratie (of scoren elk democratisch instrument laag (de kleine vierde groep)). Groep drie geeft de voorkeur aan verkiezingen en scoort de participatieve instrumenten met vijf of minder. De vierde groep is de kleinste groep en lijkt niet geïnteresseerd te zijn in het beleidsmakingsproces op zich.

In de analyse bekeken we welke soorten organisaties bij welke cluster horen. Meer specifiek: 'vinden organisaties die dicht bij het beleid staan (bepaalde vormen van) burgerparticipatie minder goed dan andere organisaties?' Om de relatie van organisaties ten opzichte van het lokale bestuur te kunnen interpreteren, bevroegen we volgende zaken: hoe groot is de organisatie (in termen van hun jaarlijks werkingsbudget)? Is de organisatie financieel afhankelijk van het lokale bestuur (m.a.w. zijn de subsidies die ze van de gemeente krijgen noodzakelijk voor het voortbestaan van hun organisatie?). Hoeveel contact heeft de organisatie met ambtenaren, gemeenteraadsleden, burgermeester en schepenen? Wat is de leeftijd van de organisatie? Is ze ontstaan in een politieke/maatschappelijke zuil (katholiek, socialistisch

We merken dat organisaties die een voorkeur hebben voor verkiezingen en adviesraden (de 'representatieve democratie') ouder, en hiermee samenhangend, meer verzuimd zijn. We vinden deze organisaties dus voornamelijk terug in groepen drie en vier. Organisaties met een voorkeur voor burgerparticipatie zoals burgerpanels en burgerbudgetten, zijn jonger en trachten het beleid meer te beïnvloeden. Groepen één en twee zijn de groepen waar deze organisaties relatief meer voorkomen.

Samenvattend

Middenveldorganisaties in Vlaanderen hebben uiteenlopende meningen over burgerparticipatie. Gemiddeld gezien worden adviesraden best gescoord, hoewel we ook merken dat er verschillen zijn tussen types middenveld. Er veel zijn organisaties die individuele burgerparticipatie omarmen, maar er zijn evengoed koele minnaars, die misschien vrezen dat ze hun geprivilegieerde positie ten opzichte van het bestuur kwijtraken.

Deze resultaten tonen het belang om zicht te hebben op welke middenveldorganisaties aanwezig zijn in het lokale bestuur. Net zoals er bij burgers een veelheid aan meningen is over burgerparticipatie-instrumenten, is deze er ook bij middenveldorganisaties. Het middenveld kan een belangrijke partner zijn in het opzetten van burgerparticipatie. Organisaties hebben namelijk een grote mobilisatiekracht om mensen voor -of soms ook tegen- een bepaald initiatief op de been te krijgen. Eerder onderzoek heeft ook reeds uitgewezen dat middenveld soms de inspanningen van het lokaal bestuur teniet doet door de plannen te ondermijnen of net andersom, dat hun aanwezigheid of deelname het initiatief van de nodige steun en deelnemers kan voorzien.

De volledige studie waarop deze nieuwsbrief is gebaseerd, is momenteel in review, en zal worden vrijgegeven van zodra ze aanvaard is voor publicatie. Voor meer informatie over de resultaten kan u contact opnemen met Bram Verschuere (Bram.Verschuere@UGent.be). Voor meer informatie en onze vorige nieuwsbrieven kan je terecht op onze website (<https://participatievedemocratie.be/>). Je kan hier ook kennismaken met ons volledige team, want het overkoepelende onderzoek is het werk van 10 onderzoekers uit verschillende vakgroepen aan de Universiteit Gent.

GASPAR

SOCIALE PSYCHOLOGIE

Centre for Local Politics

VAKGROEP BESTUURSKUNDE EN PUBLIEK MANAGEMENT

Subscribe

Past Issues

Translate ▼

Want to change how you receive these emails?
You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

Grow your business with **mailchimp**